

«Навіщо декларувати доходи»

Спікер: заступник начальника управління податків і зборів з фізичних осіб
Головного управління ДФС у Черкаській області **Володимир Жаврід**

Передостанній місяць деклараційної кампанії – 2019.

Спочатку декілька цифр. Дані на 15 березня у порівнянні з відповідним періодом минулого року.

Цього року жителі Черкаської області подали 5185 декларацій про майновий стан і доходи, отримані у 2018 році. Це на 185 менше, ніж за аналогічний період минулого року. Задекларовано загальний дохід за 2018 рік у сумі – 361 млн. грн. Громадянами самостійно визначено до сплати в бюджет 8,8 млн грн податку на доходи фізичних осіб, що на 500 тис.грн. більше ніж у січні-березні 2018 року. Сума військового збору до сплати становить – 1,4 млн грн, що на 200 тис.грн. менше, ніж за відповідний період минулого року.

Вже 21 особа задекларувала доходи у сумі понад 1 млн грн.

Податкову знижку до повернення задекларували 1606 осіб (на 400 більше, ніж торік) – до повернення підлягає 3,9 млн.грн. ПДФО.

Сьогодні я хочу зосередити увагу на: **основних датах деклараційної кампанії; особливостях оподаткування та декларування таких доходів, як здача в оренду нерухомості та земельного паю, продаж власної сільгосппродукції та продукції тваринництва, доходів репетиторів та особливостях подання декларації особами, що виїждять за кордон на постійне місце проживання. Ще важливо – ведення обліку доходів і витрат і відповідальність за відсутність такого обліку.**

Основні дати деклараційної кампанії – 2019:

11 лютого	– граничний термін подання декларації для фізичних осіб – підприємців на загальній системі (протягом звітного року отримували дохід виключно від підприємницької діяльності на загальній системі ; провадили незалежну професійну діяльність та одночасно здійснювали підприємницьку діяльність на загальній системі оподаткування ; протягом звітного року отримали ще й інші доходи з джерел їх походження з України та іноземні доходи як громадяни (дохід від надання майна в лізинг, оренду (суборенду), житловий найм (піднайм); інвестиційний прибуток; дохід від успадкованого чи отриманого у дарунок майна і т.д.); протягом звітного року здійснили перехід зі спрощеної системи оподаткування на загальну та отримали дохід виключно від підприємницької діяльності)
21 лютого	– граничний термін сплати податкових зобов'язань з ПДФО та військового збору, зазначених у податковій декларації про майновий стан і доходи, поданої по строку 11.02.2019
2 травня	– граничний термін подання декларації для громадян, які зобов'язані декларувати доходи та самозайнятих осіб
31 липня	– граничний термін сплати податкових зобов'язань з ПДФО та військового збору, зазначених у податковій декларації про майновий стан і доходи, поданої по строку 02.05.2019
31 грудня	– граничний термін подання декларації для реалізації права громадян на податкову знижку за 2018 рік

Ще про строки подання декларації:

– для фізичних осіб – підприємців, стосовно яких проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця за її рішенням,
– **протягом 30 календарних днів** з дня проведення державної реєстрації припинення підприємницької діяльності. В такому разі декларація подається за період з дня, наступного за днем закінчення попереднього базового податкового (звітного) періоду до останнього дня календарного місяця, в якому проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності;
– для резидентів, які виїжджають за кордон на постійне місце проживання, – **не пізніше 60 календарних днів**, що передують виїзду.

Порядок оподаткування та декларування доходів особою, яка здає в оренду майновий пай іншій фізичній особі

Якщо фізична особа здає в оренду пай юридичній особі або ФОП, орендар виступає податковим агентом і виплачує власнику паю дохід за вирахуванням ПДФО та військового збору. Інша річ, коли орендарем і орендодавцем виступають фізичні особи.

В такому випадку за нормами Податкового кодексу України відповідальною за нарахування та сплату (перерахування) податку до бюджету, є платник податку – орендодавець. Цей орендодавець самостійно нараховує та сплачує податок на доходи фізичних осіб до бюджету протягом 40 календарних днів, після останнього дня звітного (податкового) кварталу.

Суму отриманого доходу, сума сплаченого протягом звітного податкового року податку та податкового зобов'язання за результатами такого року орендодавець відображає у річній податковій декларації про майновий стан і доходи.

Власникам паїв варто враховувати законодавчі зміни, які відбулися 2018 року.

Так, Законом України від 10 липня 2018 року №2497 «**Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств**» внесені зміни до п.п. 168.4.5 п. 168.4 ст. 168 Податкового кодексу України, відповідно до яких фізична особа, відповідальна згідно з вимогами розд. IV Кодексу за нарахування та утримання податку на доходи фізичних осіб, сплачує (перераховує) податок до відповідного бюджету:

а) у разі коли така фізична особа є податковим агентом, - за місцем реєстрації у контролюючих органах, а у випадках, передбачених Кодексом, - за місцезнаходженням земельних ділянок, земельних часток (паїв), виділених або не виділених в натурі (на місцевості);

б) у разі нотаріального посвідчення договорів купівлі-продажу майна резидентами та нерезидентами, посвідчення договорів дарування чи видачі свідоцтв про право на спадщину нерезидентам – за місцем нотаріального посвідчення таких договорів (одержання свідоцтв);

в) в інших випадках – за її податковою адресою, а у випадках, передбачених Кодексом, - за місцезнаходженням земельних ділянок, земельних часток (паїв), виділених або не виділених в натурі (на місцевості).

Податок, утриманий з доходів резидентів та нерезидентів, зараховується до бюджету згідно з Бюджетним кодексом.

Абзацом 5 п. 5 ст. 64 **Бюджетного кодексу**, який набрав чинності з 1 січня 2019 року, передбачено, що податок на доходи фізичних осіб, нарахований податковим агентом або фізичною особою, яка отримує доходи від особи, яка не є податковим

агентом, з доходів за здавання фізичними особами в оренду (суборенду, емфітевзис) земельних ділянок, земельних часток (паїв), виділених або не виділених у натурі (на місцевості), **сплачується такими податковим агентом або такою фізичною особою до відповідного бюджету за місцезнаходженням таких об'єктів оренди (суборенди, емфітевзису).**

Крім податку на доходи фізичних осіб з доходів від здавання в оренду (суборенду, емфітевзис) земельних ділянок, земельних часток (паїв) справляється військовий збір за ставкою 1,5 відс.

Отже, якщо фізична особа – орендодавець отримала 2019 року дохід від іншої фізичної особи – не податкового агента за надання в оренду земельної ділянки/частки/паю, то вказаний орендодавець перераховує ПДФО та військовий збір до відповідного бюджету за місцезнаходженням таких об'єктів оренди (суборенди, емфітевзису).

При отриманні 2018 року доходів від іншої фізичної особи – не податкового агента за надання в оренду земельної ділянки/частки/паю **фізична особа – орендодавець зобов'язана до 2 травня включно подати декларацію за 2018 рік, визначити в декларації свої податкові зобов'язання та сплатити ПДФО і військовий збір до місцевого бюджету за своєю податковою адресою.**

Особливості декларування доходів від продажу 2018 року власної сільгосппродукції та продукції тваринництва

Так, обов'язок щодо подання податкової декларації виникає при отриманні протягом 2018 року доходів:

- від **продажу власної продукції тваринництва** груп 1 - 5, 15, 16 та 41 УКТ ЗЕД, якщо їх сума сукупно за 2018 рік перевищує 186150 грн.;
- отримані **від продажу власної сільськогосподарської продукції**, що вирощена, відгодована, виловлена, зібрана, виготовлена, вироблена, оброблена та/або перероблена безпосередньо фізичною особою на земельних ділянках, наданих їй у розмірах, більших ніж встановлені Земельним кодексом України, та за умови реалізації такої продукції іншим фізичним особам.

Стаття 121 Земельного кодексу України. *Норми безоплатної передачі земельних ділянок громадянам*

1. Громадяни України мають право на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності в таких розмірах:

- а) для ведення фермерського господарства - в розмірі земельної частки (паю), визначеної для членів сільськогосподарських підприємств, розташованих на території сільської, селищної, міської ради, де знаходиться фермерське господарство. Якщо на території сільської, селищної, міської ради розташовано декілька сільськогосподарських підприємств, розмір земельної частки (паю) визначається як середній по цих підприємствах. У разі відсутності сільськогосподарських підприємств на території відповідної ради розмір земельної частки (паю) визначається як середній по району;*
- б) для ведення особистого селянського господарства - не більше 2,0 гектара;*
- в) для ведення садівництва - не більше 0,12 гектара;*
- г) для будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах - не більше 0,25 гектара, в селищах - не більше 0,15 гектара, в містах - не більше 0,10 гектара;*
- г) для індивідуального дачного будівництва - не більше 0,10 гектара;*
- д) для будівництва індивідуальних гаражів - не більше 0,01 гектара.*

Порядок оподаткування доходів осіб, які здають житло в найм (піднайм), койко-місце, частину житла тощо

Так, доходи фізичної особи від надання в житловий найм нерухомості (у тому числі її частини, койко-місця) оподатковуються на загальних підставах.

Згідно з п.164.2 ст.164 Податкового кодексу України до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб – власника майна включаються, зокрема, дохід від надання такого майна в лізинг, оренду або суборенду (строкове володіння та/або користування).

Якщо орендар є фізичною особою і не являється суб'єктом господарювання (тобто не є фізичною особою – підприємцем) то відповідальним за нарахування та сплату (перерахування) податку до бюджету, є орендодавець. Такий орендодавець самостійно нараховує та сплачує податок на доходи фізичних осіб до бюджету в строки, встановлені Податковим кодексом України для квартального звітного (податкового) періоду, а саме: протягом 40 календарних днів, після останнього дня такого звітного (податкового) кварталу. Орендодавець в обов'язковому порядку відображає суму отриманого доходу, суму сплаченого протягом звітного податкового року податку та податкового зобов'язання за результатами звітного року у річній податковій декларації (подається по строку 2 травня).

Доходи від надання нерухомості в оренду, суборенду, найм, піднайм та ін., відповідно до п. 167.1 ст. 167 Податкового кодексу України, оподатковуються податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 відсотків. Також із вказаних доходів справляється військовий збір за ставкою 1,5 відс. Податкові зобов'язання з військового збору визначаються в декларації про майновий стан і доходи за звітний рік. На відміну від податку на доходи фізичних осіб (який сплачується за кожен квартал протягом звітного року) сума військового збору, визначена у річній податковій декларації сплачується один раз до 1 серпня року, наступного за звітним.

Ще одне. Якщо фізична особа – власник об'єкта житлової нерухомості використовує цю нерухомість з метою одержання доходів – у нашому випадку здає нерухомість (або її частину) в оренду, – **пільга з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки на такий об'єкт на весь час оренди не застосовується.**

Порядок оподаткування та декларування доходів репетиторів

Вчителям, викладачам та особам, які надають репетиторські послуги, варто враховувати наступне.

Відповідно до п.п. 14.1.54 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України дохід з джерелом їх походження з України – будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, у тому числі від будь-яких видів їх на території України. Якщо викладач-репетитор не є фізичною особою – підприємцем, але постійно надає репетиторські послуги фізичним особам, то він зобов'язаний включити суму таких доходів до загального річного оподатковуваного доходу та подати податкову декларацію за наслідками звітного податкового року, а також сплатити податок з таких доходів (п.п. 168.2.1 п. 168.2 ст. 168 Кодексу).

Податкову декларацію про майновий стан і доходи за 2018 рік викладач-репетитор подає до 2 травня 2019 року включно. Суму податкових зобов'язань з податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військового збору, зазначену в річній податковій декларації такий викладач-репетитор самостійно сплачує до 31 липня 2019 року.

Доходи від репетиторства відповідно до п. 167.1 ст. 167 Податкового кодексу України, оподатковуються податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 відсотків. Також із вказаних доходів справляється військовий збір за ставкою 1,5 відс.

Репетиторські послуги це зокрема підготовка дітей до школи, вступу до навчальних закладів, незалежного тестування, навчання з будь-яких предметів, написання рефератів, виконання контрольних, курсових, дипломних робіт тощо

Аналогічний порядок оподаткування та декларування доходів **аніматорів, організаторів свят, людей творчих професій** (музики, актори, художники, танцівники, журналісти, фотографи, перекладачі тощо), **блогерів, осіб, які надають побутові послуги, нянь, доглядальниць** та ін.

Відповідальність за неподання декларації та несплату податкових зобов'язань

1. За неподання або несвоєчасне подання декларації про майновий стан і доходи – штраф від 51 грн. до 136 грн.

Відповідно до ст. 164 прим. 1 Кодексу України про адміністративні неподання або несвоєчасне подання громадянами декларацій про доходи чи включення до декларацій перекручених даних, неведення обліку або неналежне ведення обліку доходів і витрат, для яких законами України встановлено обов'язкову форму обліку, - тягне за собою попередження або накладення штрафу у розмірі від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 51 до 136 грн.). Ця відповідальність **не розповсюджується на випадки добровільного подання декларації** (в т.ч. при реалізації права на податкову знижку).

2. За несвоєчасну сплату визначених у декларації податкових зобов'язань – штраф від 10% до 20% суми до сплати

За несплату узгодженої суми грошового зобов'язання з податку на доходи фізичних осіб за наслідками поданої річної декларації про майновий стан і доходи у строк до 1 серпня року, що настає за звітним, платник податків притягується до відповідальності у вигляді штрафу у таких розмірах:

– при затримці до 30 календарних днів включно, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, - у розмірі 10% погашеної суми податкового боргу;

– при затримці більше 30 календарних днів, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, - у розмірі 20% погашеної суми податкового боргу.

Крім того, після спливу 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати податкового зобов'язання нараховується пеня.

Фізична особа, що отримує доходи від особи, яка не є податковим агентом зобов'язана самостійно до 1 серпня року, що настає за звітним, сплатити суму військового збору, зазначену в поданій нею податковій декларації, подання якої є обов'язковою.

3. За неведення декларантом Книги обліку доходів і витрат – штраф від 51 грн. до 136 грн.

Відповідно до п.п. «а» п. 176.1 ст. 176 розд. IV Податкового кодексу України платники зобов'язані **вести облік доходів і витрат в обсягах, необхідних для визначення суми загального річного оподаткованого доходу, у разі якщо такий платник податку зобов'язаний відповідно до розд. IV Кодексу подавати**

декларацію або має право на таке подання з метою повернення надміру сплачених податків, у тому числі при застосуванні права на податкову знижку. Форма Книги обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподаткованого доходу та Порядок ведення обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподаткованого доходу, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 23.06.2017 №591. Не ведення обліку або неналежне ведення обліку доходів і витрат, для яких законами України встановлено обов'язкову форму обліку, тягне за собою **попередження або накладення штрафу у розмірі від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 51 грн. до 136 грн.).** Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за те ж порушення, тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

4. ДФС може нарахувати особі податкові зобов'язання за даними ф. 1ДФ

У разі неподання платником податків в установлений термін податкової декларації про майновий стан і доходи (якщо таке подання є обов'язковим), ДФС на підставі наявної податкової інформації за результатами документальної позапланової перевірки має право самостійно визначити суму грошових зобов'язань платника податку. При цьому, у відповідності до п. 123.1 ст. 123 Податкового кодексу України до платника податків застосовується фінансова відповідальність (штраф у розмірі 25% або 50% суми донарахованого податкового зобов'язання) та до ст.164 прим.1 Кодексу України про адміністративні правопорушення – адміністративна відповідальність.

5. ДФС може нарахувати особі зобов'язання з військового збору, якщо особа не сплатила збір до нотаріального оформлення договору купівлі-продажу нерухомого (рухомого) майна та не задекларувала доходи

У разі несплати фізичною особою військового збору до нотаріального оформлення продажу нерухомого (рухомого) майна, **вона зобов'язана відобразити дохід від продажу майна в податковій декларації та сплатити, зазначену в ній суму податкового зобов'язання.** Якщо фізична особа відобразить дохід в декларації та сплатить, зазначену в декларації, суму податкового зобов'язання, то відповідальність до неї застосовуватись не буде. Водночас у разі не подання в установлений законом строк податкової декларації ДФС має право проводити документальні позапланові перевірки і зобов'язаний самостійно визначити суму грошових зобов'язань, якщо, зокрема платник податків не подає в установлені строки податкову декларацію. У разі якщо ДФС самостійно визначає суму податкового зобов'язання платника податків, то це тягне за собою накладення на платника податків штрафу в розмірі 25% суми визначеного податкового зобов'язання. Крім того, неподання або несвоєчасне подання громадянами декларацій про доходи, - тягне за собою попередження або накладення штрафу у розмірі від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.